

Stanisław GIL

MAGIA I NAUKA

- Ch. Webster, *Od Paracelsusa do Newtona*, przekład: K. Kopcińska, A. Zapałowski, PAN Instytut Filozofii i Socjologii, Warszawa 1992, ss. 106.

Niewielka książka, jaką mamy przed sobą, wprowadza nas w świat początku nowożytnej nauki empirycznej. Nastąpiła to w XVI–XVII w., w czasach burzliwych i niepewnych. Europa przeżywała wówczas kryzys, który godził w podstawy panującego porządku świeckiego i religijnego, a każde stronnictwo polityczne uważało siebie za oczyszczającą siłę życia społecznego.

Różnego rodzaju klęski, takie jak: wojny, zarazy, gród, postrzegano jako kary Boże, prowadzące ku odnowie świata. Przewidywano bliski koniec świata. Mnożyły się idee profetyczne. Nie dziwi więc fakt rozwoju astrologii, magii w owych czasach. Powszechna była wiara w znaczenie znaków niebieskich i związków figur magicznych z dziejami. Astrologia zyskiwała też znaczenie polityczne. Wierzono, że magia dawała instrument wpływu na losy świata. Odmiany magii usiłowano ująć w ramy nauki.

Na tym tle Charles Webster przedstawia, jak w tym samym czasie dokonywał się postęp w naukach przyrodniczych, astrologia przekształcała się w astronomię, która zaczęła się nadzwyczaj szybko rozwijać, jak rodziły się nowoczesne nauki przyrodnicze. Metafizyka neoplatońska i hermetyczna, ustępowała miejsca stopniowo nowym dyscyplinom naukowym, takim jak atomizm i filozofia mechanistyczna. Rodziła się metodologia nauk eksperymentalnych; wpłynęło to na ówczesne i przyszłe widzenie i tłumaczenie zjawisk przyrody.

Wiele miejsca poświęca autor Paracelsusowi i roli, jaką odegrał w owym przełomowym okresie w historii nauki. Przez karty książki przewijają się też

---

*UWAGA: Tekst został zrekonstruowany przy pomocy środków automatycznych; możliwe są więc pewne błędy, których sygnalizacja jest mile widziana (obi@opoka.org). Tekst elektroniczny posiada odrębną numerację stron.

postacie: Tychona Brahego, Keplera, Bacona, Halleya, Gilberta, Newtona i innych, oraz ich prace, które stały się podwalinami nauk przyrodniczych. Książka obejmuje szeroki zakres problematyki i dużą różnorodność pojęć. Jest przede wszystkim adresowana do ludzi zajmujących się historią nauki, filozofią nauki, filozofią religii, teologią, metodologią nauk i filozofią przyrody.

Warto przeczytać tę książkę. Jest to dzieło historyka nauki, który pragnie odnaleźć oryginalne myśli dwóch kierunków myślowych, z których pierwszy zrodził się we wczesnym wieku XVI, drugi zaś w późnych latach następnego stulecia.

Stanisław Gil